

Κλείνοντας το μάτι στα παιδιά...

Δύο βιβλία, μέσα στη διετία 2012-2013, της Αγγελικής Δαρλάση γεμάτα συναισθήματα και εφηβικές ανησυχίες

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΑΡΛΑΣΗ
Με λένε... Σύννεφο ή οι άγραφες σελίδες μιας Νεφέλης
 Εκδ. Πατάκη 2012
 Οι Ονειροφύλακες και ο φάρος των ονείρων
 Εκδ. Πατάκη 2013

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Λυρισμός και νεύρο: έτσι θα απέδιδε κανείς συνοπτικά το ιδιοσυγκρασιακό στίγμα της Αγγελικής Δαρλάση, η οποία, μέσα στη διετία 2012-2013, εισέφερε στη λογοτεχνία για παιδιά και εφήβους δύο νέα βιβλία ατόφια συγκίνησης και ανεπτυγμένης τεχνικής. Το πρώτο, με τίτλο «Με λένε... Σύννεφο ή Οι άγραφες σελίδες μιας Νεφέλης», απευθύνεται σε εφήβους – θα το προτείναμε για εφήβους άνω των δεκατεσσάρων ετών. Πρόκειται για την ιστορία «μιας Νεφέλης» από τις τόσες Νεφέλης – γιατί το όνομα έγινε του συρμού την εποχή του lifestyle α λα ελληνικά: Νεφέλης – γιατί το «κορίτσι-σάντουιτς», στριμωγμένο στην ασφυκτική και απελπισμένη καρδιά μιας επαρχιακής ελληνικής οικογένειας της (άλλοτε) ευμερούσας μεσοαίας τάξης, σκίζει σπασμωδικά το δίχτυ που τυλίγεται γύρω της και ξεφεύγει σαν σύννεφο από τις τρύπες. Νεφέλης – γιατί η συγγραφέας συνομιλεί με το εμβληματικό για τη γυναικεία εφηβεία ποίημα, τη Μαρία-Νεφέλη του Ελύτη, παραπέμποντας, ταυτόχρονα, στο ιδανικό ενός άλλου, μακρινού πολιτισμού.

Η πρωταγωνίστρια, αυτοσαρκαστική απέναντι στο «έθος» της ονοματοδοσίας της, μπαίνει από την πρώτη κιόλας σελίδα σε ένα είδος αντίστροφης μέτρησης, μέχρι να εκραγεί. Οι οικογενειακές σχέσεις είναι επιφανειακές, το κοινωνικό πλαίσιο ψεύτικο, το λούστρο απεχθές: από κάτω κρύβεται ένας βίαιος, διεφθαρμένος υπάλληλος της τοπικής πολεοδομίας, ο πατέρας, μια φτιασιδωμένη μητέρα που υφίσταται μοιρολατρικά τις ερωτικές αποστιές του συντρόφου και την κακοποίηση του παιδιού της.

Κρύβεται η παροχή καταναλωτικών αγαθών έναντι των αλθρινών σχέσεων, που απουσιάζουν. Το σχολείο μοιάζει χωράφι καταδικασμένο σε μαρασμό εξαιτίας του φροντιστηρίου. Ο ένας συμμαθητής αποδεικνύεται επίδοξος βιαστής, ενώ ο άλλος, ο στοχαστικός και ευαίσθητος, αργεί πολύ να βρει το «κουμπί» της επαφής. Το σκηνικό είναι εκείνο της καταναλωτικής Ελλάδας-πριν-από-την-κρίση, που η εφηβική ευαι-

Επιφανειακές σχέσεις, ψεύτικο κοινωνικό πλαίσιο και μια έφηβη σε αντίστροφη μέτρηση μέχρι να εκραγεί. (Στη φωτογραφία, σκηνή από την ταινία Attenberg της Αθηνάς Ραχήλ Τσαγγάρη.)

Και στα δύο βιβλία είναι φανερό η αφηγηματική ποιότητα της Αγγελικής Δαρλάση, η οποία μαθαίνει στα παιδιά τι σημαίνει ύφος και στυλ.

σθησία προσλαμβάνει ως βουβή βία, ως ευνοχισμό, ως έλλειψη νοήματος. Επιβιώνουν, ωστόσο, κάποια σπέρματα αλληλεγγύης και διαφοροποιημένης οπτικής, ιδίως ανάμεσα στα αδέρφια και στους φίλους.

Οι στίχοι του Ελύτη παρεμβάλλονται στην κυρίως αφήγηση, σαν ένα είδος χρησμού αλλά και σαν προσευχή, καθώς το δράμα της μικρής Νεφέλης κορυφώνεται: δεν υπάρχει προφανής διέξοδος, μονάχα ελπίδα. Η Δαρλάση, αντίθετα από

Οι στίχοι του Ελύτη παρεμβάλλονται σαν ένα είδος χρησμού, αλλά και σαν προσευχή, καθώς το δράμα της μικρής Νεφέλης κορυφώνεται: δεν υπάρχει προφανής διέξοδος, μόνο ελπίδα.

ό,τι διδασκόμαστε στο κοινοκρατικό ελληνικό σχολείο, είναι από τους συγγραφείς που ξέρουν να αφήνουν ανοικτό, σαν μεγάλο ανησυχτικό ερώτημα και σαν πρόκληση, το τέλος των ιστοριών της. Η επιθυμία της έφηβης να συμφιλιωθεί με όλους και με όλα είναι η ελπίδα – αλλά όχι η βεβαιότητα! – μιας θετικής έκβασης. Τα συναισθήματα εκλύονται πλούσια, ευεργετικά για τις απαραίτητες ταυτίσεις, αλλά και σφιχτοδεμένα, με ένα κοφτό,

νευρικό τέμπο που θα κερδίσει το εφηβικό κοινό.

Για παιδιά από 9 ετών

Το δεύτερο βιβλίο, «Οι Ονειροφύλακες και ο φάρος των ονείρων» (για παιδιά από 9 ετών), συνεχίζει το μικρό αριστούργημα που υπήρξαν οι πρώτοι «Ονειροφύλακες» (2004). Διαβάζοντας τη συνέχεια, δυσκολεύομαι να ξεχωρίσω ποιο προτιμώ (άλλωστε, ποτέ δεν μπόρεσα να ξεχωρίσω ούτε κάποιο από τα επτά Χάρυ Πότερ ως καλύτερο από τα άλλα). Απαραγνώριστη είναι κι εδώ η ποιότητα της παγκόσμιας αφήγησης που είχε επισημάνει ο Ευγένιος Τριβιζάς, πρόεδρος της Επιτροπής που βράβευσε το πρώτο βιβλίο. Πρόκειται για την –γοητευτική στη σύλληψη και την εκτέλεση– ιστορία φαντασίας, που συνεχίζεται στον μαγικό κόσμο των Ονειροφυλάκων. Νέοι πρωταγωνιστές εισάγονται, ενώ κάποιοι από τους παλιούς μπαίνουν δυναμικότερα στο προσκήνιο. Άλλοι, πάλι, όπως η Ερση, η βασική πρωταγωνίστρια του πρώτου βιβλίου, υπάρχει μόνο ως ανάμνηση στο ιστορικό φόντο του μυθιστορήματος. Η παιδικότητα, όπως συμβαίνει σε πολλές αφηγήσεις του φανταστικού και όχι μόνον, ανάγεται εδώ σε αυτόνομη ποιότητα της ύπαρξης και συνδέεται με την ικανότητα του

ονειρεύεσθαι. Αυτή, με τη σειρά της, είναι, φυσικά, συνώνυμη της ελπίδας, της προοπτικής, της δυνατότητας ενός ανοικτού μέλλοντος. Αρμονικά προς τα συμφραζόμενα της εποχής μας, η εξέλιξη στο δεύτερο βιβλίο παίρνει ιδιαίτερα επικίνδυνη και σκοτεινή τροπή. Κι ενώ η κοινωνία των Ονειροφυλάκων πληγώνεται, κοντόφθαλμα και μοιραία, από το εμφύλιο ρήγμα που τη χωρίζει σε «ικανούς/προνομιούχους» και σε «ανίκανους/γκετοποιημένους», κάνουν την εμφάνισή τους οι Ονειροκτόνοι, ως απόλυτη, σκοτεινή απειλή. Υποθέτει κανείς βέβαια πως η ιστορία θα συνεχιστεί με τρίτο τόμο, αφού η εξέλιξη παραμένει ανοικτή.

Η αφηγηματική ποιότητα της Δαρλάση γίνεται κι εδώ φανερό, καθώς ο απαλός και στοχαστικός τόνος εναλλάσσεται με κοφτές φράσεις και η γραμμική αφήγηση εμπλουτίζεται με έναν πρόλογο κι έναν επίλογο θεατρικής δομής, που παραπέμπουν και στα αντίστοιχα μέρη του πρώτου βιβλίου. Η γλωσσική μορφοποίηση κυματίζει σε φράσεις ανύποπτες, όπως για παράδειγμα: «Στο πρόσωπό του ήταν φορεμένο ένα μισό χαμόγελο...». Έτσι, κλείνοντας δηλαδή με κόλλο το μάτι στα παιδιά, τους μαθαίνει κανείς τι σημαίνει ύφος, στυλ. Αυτό η Δαρλάση το γνωρίζει, όσο λίγοι.